

ВПЛИВ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

Розглядається сучасний стан бюджетно-податкової політики України та обґрунтовуються пропозиції щодо покращення бюджетної та податкової систем в умовах виходу з кризи країни

Постановка проблеми. Бюджетно-податкова політика в Україні постійно перебуває в центрі уваги суспільства, що зумовлено як її місцем серед основних інструментів економічної політики, так і гострою критикою, якій вона регулярно піддається з боку органів влади, громадських і міжнародних організацій, засобів масової інформації. І це не дивно, оскільки саме в бюджетно-податковій політиці найбільш яскраво проявляються та найбільш жорстко конфліктують інтереси різних суспільних груп.

В умовах економічної кризи економіка в країні є нестабільною та слабкою, тому потрібно розробити нові концептуальні засади до напрямів та механізмів реалізації бюджетної та податкової політики та перетворити її на дієвий інструмент соціально-економічного розвитку держави.

Бюджетно-податкова політика – це “найдавніший” інструмент державного втручання у ринкову економіку. Державний бюджет є, з одного боку барометром економічної “погоди” в країні, з іншого – ефективним засобом реалізації економічної політики держави. Виконуючи роль державної казни, бюджет акумулює і перерозподіляє значну частку національного доходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування сучасної бюджетно-податкової політики як в окремих країнах ЕС так і в Україні активно вивчаються вітчизняними, так і зарубіжними вченими, зокрема це у працях М. Азарова, В. Андрущенко, З. Варналія, В. Вергуна, В. Вишневецького, В. Гейця, С. Дриги, О. Василика, А. Гальчинського, О. Кириленко, Т. Єфименко, П. Мельника, Д. Полозенко, А. Соколовської, А. Крисоватого та інших. В роботах запропоновано вирішення багатьох проблем формування ефективної державної бюджетно-податкової політики України.

Постановка проблеми. Державне регулювання економіки в умовах кризи – це система заходів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру по стабілізації та пристосуванню економіки до умов, що постійно змінюються. Свої регулюючі функції держава виконує, застосовуючи різноманітні методи і форми впливу на економіку. Серед економічних методів у першу чергу виділяють бюджетно-податкову політику. Основа бюджетної політики – розроблення напрямів використання бюджету відповідно до засад соціально-економічного розвитку суспільства. Практична реалізація бюджетної політики полягає у сукупності заходів стратегічного та тактичного характеру, які здійснює держава через бюджетну систему.

Податкова політика регламентує основні напрямки діяльності контролюючих органів, відповідальних за забезпечення надходження коштів до бюджетів та впливає на взаємовідносини між державою та платниками.

Мета дослідження. Вивчити діючий стан та вплив бюджетно-податкової політики на фінансово-економічний стан держави в умовах світової економічної кризи. Розглядаються можливі стратегічні засади та напрями реформування діючої бюджетно-податкової політики нашої держави.

Викладення основного матеріалу дослідження. Одним із основних стратегічних напрямків України є вступ до Європейського Союзу.

Для досягнення цієї мети необхідне реформування бюджетної та податкової політики, а саме перетворення їх з суто фіскальних інструментів на ефективний засіб соціально-економічної стратегії держави.

Для того щоби бюджетна політика держави була ефективною, потрібно:

- оптимізувати функціонування системи управління державними фінансами;
- чітко регламентувати законодавчо процес акумуляції й руху фінансових потоків, забезпечення їх прозорості для суспільства;

- забезпечити високі темпи зростання національної економіки як основного чинника зниження фінансових ризиків під час розробки показників державного бюджету;

- досягти надійності прогнозу основних макроекономічних показників, на основі яких формуються дохідна й видаткова частини державного бюджету, – обсягів і темпів зростання ВВП, темпів інфляції, валютного курсу;

- дотримуватися об'єктивності під час формування дохідної частини бюджету;

- мінімізувати фінансові втрати держави під час використання державної власності;

- оптимізувати бюджетні витрати, що сприятиме повноцінному фінансовому забезпеченню реалізації державних функцій;

- забезпечити послідовність розвитку бюджетного процесу, достатність фінансових ресурсів для виконання бюджетних зобов'язань на кожному рівні на основі законодавчо затверджених мінімальних державних соціальних стандартів і обґрунтованих нормативів мінімальної бюджетної забезпеченості;

- створити систему управління державним боргом, яка дала б змогу оптимізувати співвідношення фінансування процентних і непроцентних витрат; освоїти сучасні методи оцінки раціональності бюджетних асигнувань;

- впровадити індикатори результативності витрат державних коштів, що орієнтовані на досягнення позитивного кінцевого результату та стимулюватимуть органи влади різних рівнів і бюджетні організації до економного використання бюджетних коштів. [2]

Останніми роками бюджетна політика в Україні не відзначалася послідовністю та орієнтувалася переважно для споживання і трансфертів, і в меншій мірі – для державних інвестицій. Було досягнуто зростання платоспроможного попиту громадян, який, утім, не перетворився на потужний стимул інвестиційної діяльності й розвитку вітчизняного виробництва. Бюджетне фінансування слід використовувати лише для стратегічно важливих та пріоритетних галузей економіки держави. Це впливає з розгляду прямих засобів державного регулювання інвестиційної діяльності. Основними об'єктами такого виду фінансування є об'єкти, визначені на макrorівні Кабінетом Міністрів з подальшим затвердженням їх вищим законодавчим органом України – Верховною Радою України. Передумовою бюджетного фінансування є необхідність забезпечення економічної стабільності та незалежності держави, підтримання життєдіяльності головних галузей економіки, забезпечення державної безпеки, проведення структурної перебудови.

Кредитування з бюджету можна здійснювати за тими ж критеріями, що й фінансування з бюджету, розмежовуючи їх за критерієм належності об'єкта до державного сектору. Держава може надавати гарантії інвесторам, спроможним ліквідувати інвестиційний ризик, який дає можливість підвищити мотивацію до вкладання коштів у проект з метою розробки та реалізації стратегічно важливих інвестиційних проєктів.[4]

Отже, бюджетна політика потребує переорієнтації на забезпечення економічного зростання, яке має стати основною істотною підвищення рівня життя народу України.

Ефективність бюджетної політики, яка буде сприяти економічному зростанню та підвищенню якості життя громадян повинна зробити наступні кроки:

- зміцнення потенціалу вітчизняного товаровиробника й посилення його конкурентоспроможності;
- послаблення централізації економічного розвитку й посилення економічного потенціалу регіонів;
- формування справедливих відносин між бізнесом і найманими працівниками стосовно умов праці, участі в управлінні підприємствами й розподілі доходів;

- підвищення стимулюючої ролі оплати праці для припинення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон;
- підвищення якості людського капіталу, залученого до виробничої й посередницької діяльності;
- стимулювання й реалізація інноваційних та інвестиційних проектів.

Експерти МВФ, досліджуючи взаємозв'язок обсягів державних видатків і темпи економічного зростання, дійшли висновку, що видатки позитивно впливають на економічне зростання, якщо вони сприяють поліпшенню зміни розмірів капіталу у формі матеріальних активів, трудових ресурсів, технологій, ефективності використання ресурсів. Це спонукає до висновку про те, що державні видатки є вагомим фактором економічного зростання, але найсуттєвіше впливає не обсяг видатків, а саме їх структура.

Діючий бюджетний механізм регулювання економіки не можна вважати ефективним. Скорочення видаткової частини бюджету слід поєднувати з рівнями інфляції і в разі потреби зменшувати обсяги споживання, а не обсяги капіталовкладень. Збільшення обсягів внутрішніх заощаджень приведе до збільшення обсягів капіталовкладень і забезпечить економічне зростання держави.

Значним резервом розширення обсягів бюджетного інвестування народногосподарського комплексу України має стати перебудова структури бюджетних видатків, одним з напрямків якої є перегляд політики субсидій, соціального забезпечення та заробітної плати. Політика субсидій держави повинна базуватись на диференціації рівня доходів різних верств населення, оскільки менш забезпечені верстви населення витрачають порівняно більший обсяг своїх доходів, ніж високозабезпечені. Це дасть змогу значно скоротити надання різних субсидій і переорієнтувати вивільнені кошти на інвестиційні потреби.

Лібералізація податкової системи здатна підвищити інвестиційну активність підприємств, що при одночасному вивільненні додаткових бюджетних коштів та спрямуванні їх на структурну перебудову економіки дасть змогу здійснити економічні реформи. Проведення реформи заробітної плати в Україні можливе лише за умов повної модернізації виробництва, запровадження новітніх технологій, адже заробітна плата має підвищуватися пропорційно збільшенню продуктивності праці. На сучасному етапі реформування економіки, коли ще недостатньо сформовано фінансовий ринок і банківську сферу, політика обмеження бюджетних витрат і сама бюджетна політика мають бути переорієнтовані від загального надання субсидій на виробництво до формування державної політики економічного зростання. У цих процесах державі відводиться заохочувальна роль.

В Україні методом державного регулювання як одним із засобів стимулювання інвестиційної діяльності не приділяється достатньої уваги. За час становлення незалежності не розроблено державної програми інвестиційно-інноваційного характеру. Розробка такої програми дала б можливість раціонально використовувати обмежені інвестиційні ресурси, визначити умови інвестиційної діяльності, регулювати розвиток економіки залежно від економічної кон'юнктури.

Таким чином, державне управління видатковою частиною бюджету є дієвим механізмом, засобом впливу на економічне зростання і підвищення інвестиційної активності. Аналогічним засобом, який може стимулювати або гальмувати інвестиційну діяльність, є посилення або послаблення фіскальної політики. Поглиблення економічної кризи в Україні, яке спостерігалось протягом останніх років, прагнення урядів, які постійно змінюються, подолати її шляхом дерегуляції і лібералізації економічних відносин, посилення податкового тиску свідчить про відсутність у державі дієвих ринкових механізмів, спрямованих на вихід з кризи і поживлення інвестиційної діяльності.

Основні напрямики бюджетної політики на 2011 рік розроблені з метою формування бюджетної політики, яка буде спрямована на створення умов для рішучого подолання наслідків фінансово-економічної кризи, проведення ефективної податково-бюджетної інноваційної моделі розвитку економіки, підвищення рівня зайнятості населення, збільшення розміру заробітної плати, сприяння цінній та валютно-курсовій стабільності. [3]

Для підвищення результативності бюджетної політики в Україні пропонується проект Державного

бюджету України на 2011 рік формувати на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку держави з урахуванням зміни податкової бази шляхом ліквідації адміністративних перешкод розвитку бізнесу та з одночасним залученням ресурсів.

Діюча податкова система, продовжує стояти на заваді ефективному розвитку українського суспільства. Вона була і є високим частоколом між владою і народом, використовується як засіб пригнічення платників податків, є несправедливою щодо оподаткування абсолютної більшості громадян України та гальмує економічне і соціальне відродження нації.

Головні ознаки згубності діючої системи оподаткування для потреб держави і суспільства наступні:

- система відзначається надзвичайно високим податковим навантаженням. Перш за все воно лягає тягарем на більшість суб'єктів реального сектору економіки. Сукупні податкові вимоги відносно доданої вартості (доходу) окремих національних підприємств, не віднесених до груп пільгового чи спеціального оподаткування, знаходяться в межах від 56,0 до 120 %;

- недопустимо низьким є рівень сплачуваності податків порівняно із законними податковими вимогами;

- до вад чинної податкової системи треба віднести й надзвичайну нерівномірність і несправедливість розподілу податкового навантаження на різних платників податків. Для суб'єктів господарювання така нерівномірність сформувалася завдяки: – запровадженню спеціальних систем оподаткування для сільських господарств, малого та середнього бізнесу, а також підприємств, що діють на територіях спеціальних економічних зон, технопарків й зон пріоритетного розвитку. Така міжгалузєва і міжтериторіальна нерівномірність податкового навантаження досягає від 12 до 150% доданої вартості на окремих підприємствах;

- несправедливість системи оподаткування полягає й у неотриманні послуг, пенсій й допомог від держави тими громадянами і членами їх сімей, які сплачують відповідні податки. Так, дрібні та середні підприємці, надавачі приватних послуг тощо, які вносять платежі за спрощеною системою оподаткування, не мають прав на отримання таких же пенсій й соціальних допомог, як наймані працівники, що сплатили адекватні суми до державного бюджету й пенсійного та соціальних фондів. Те ж можна сказати й про державну правову допомогу, яка продовжує дискримінаційно ставитися до приватного бізнесу і підприємництва;

- згубність діючої системи оподаткування полягає й у її перевантаженні непрямыми податками, які у сукупності складають $\frac{3}{4}$ всіх податкових платежів громадян України. В той же час, частка непрямих податків, які сплачують підприємства та інші суб'єкти господарювання (сплачують лише ввізні, вивізні та державне мито) не перевищує 10,0% їх сукупних податкових зобов'язань. Фактично через непрямі податки (акцизи та ПДВ) держава перебрала податкове навантаження на плечі населення. Згубність такого перекидання у тому, що: платники непрямих податків у більшості випадків не знають, що їх оподатковують. Податківці вважають це перевагою даних податкових зборів;

- характерними рисами податкової системи є непрозорість, суперечливість та незрозумілість норм, що застосовуються. Особливо це торкається: оподаткування прибутку, коли до його складу вимагається включити значну частину витрат підприємств (що є формою вилучення частини їх основного і оборотного капіталу); коли примушують сплачувати податок не тільки з прибутку, а й фактичних збитків (шляхом не включення збитків до розрахунку фінансових результатів) та ін.;

- система збору податків відзначається надвисокою централізацією. Централізовано розподіляється більше 70 % усіх податково – митних зборів на території України. Така суперцентралізація не заохочує місцеві органи влади до максимізації зборів та спрямовує їх зусилля, на збільшення своєї частки у розподільчому державному "пирозі" та на сприяння звільненню від сплати податків суб'єктів господарювання, що працюють на відповідній території;

- згубність діючої податкової системи полягає також у нестабільності норм податкового законодавства. Для суб'єктів господарювання існує проблема прилаштування до

певної податкової системи, тому будь-який новий податок та збільшення ставок чинних податків руйнує доходи господарств, підвищує їх до підвищення цін або спонукає до тимчасового або постійного уникнення оподаткування. В Україні ж щорічні зміни до податкового законодавства стали звичайною нормою. Як правило, такі зміни переслідують мету збільшення податкових вимог та об'єктів оподаткування. В умовах же зростання міжнародної конкуренції на ринку капіталів, яка повсякчас посилюється, таке збільшення податкового навантаження є не тільки не виправданим, а й шкідливим. Підвищення податків може бути виправданим лише в часи війн та лиха.

– низьку ефективність фіскальної функції податкової системи обумовлює також практично ворожий характер відносин між платниками податків і податківцями. Такий характер відносин склався через цілу низку причин, серед яких: взаємна недовіра між двома сторонами; викривлення, необґрунтовані ускладнення і довільні тлумачення податковою службою податкового законодавства; фактична відсутність презумпції невинуватості щодо бізнесменів; наявність феномену їх загальної провини;

– на заваді ефективності дії податкової системи стоять також ускладнена організація і непомірно дороге утримання податкової служби. Тут треба врахувати як прямі бюджетні витрати на службу, так і витрати бізнесу на виконання норм ускладненої системи оподаткування. Обтяжливості витрат бізнесу, зокрема, обумовлена основними вадами останньої, наведеними раніше (надзвичайною обтяжливістю й нерівномірністю, непрозорістю і не зрозумілістю норм, нестабільністю законодавства, суперцентралізацією, ускладненням й викривленням податків у ході їх адміністрування, можливостями укладання домовленостей та інше). Окрім того, додаткові витрати виникають через непомірну кількість податків. Станом на 01.09.2010 р. в Україні діяло 26 загальнодержавних та 14 видів місцевих податків і зборів, про те, за соціологічними дослідженнями, суб'єкти господарювання в середньому сплачують 9-12 видів податків й обов'язкових зборів. Як показує аналіз, система переобтяжена численними дрібними податками, витрати на облік, контроль і адміністрування яких перевищують надходження від їх сплати. Обтяжливості утримання системи митно-податкових зборів зумовлена також її перевантаженістю контрольно-каральними функціями, скорочення яких можливе лише за зовсім інших відносин у системі оподаткування та після її суттєвого реформування.[1]

Чинна податкова система потребує якісного реформування. Таке реформування має здійснюватися цілеспрямовано, системно, відкрито, виважено за складовими і поступово у часі.

Реформування податкової системи України як європейської повинно відбуватися з урахуванням тенденцій розвитку систем оподаткування у країнах – членах і сусідах ЄС. Зазначені тенденції формуються під впливом міжнародної податкової конкуренції, європейської податкової гармонізації й координації національної податкової політики, що важливо враховувати з огляду на необхідність зміцнення позицій України та досягнення стратегічної мети – інтеграції в ЄС.

Аналізуючи світовий досвід країн з розвинутими економіками, модернізація та інтенсивний розвиток пріоритетних галузей виробництва у США зумовили потребу активізації міжгалузевого переливання капіталу, відносно збільшення промислового капіталу у грошовій формі. Але всередині 70-х і на початку 80-х років, коли спостерігався зазначений процес, цього не відбулося насамперед через відсутність необхідних обсягів капіталу (як наслідок інфляції, великих обсягів вивезення капіталу, витрат на оборону). У таких умовах залучення іноземного капіталу у США сприяло подоланню подальших негативних факторів розвитку економіки. Порівняно із законодавством інших розвинених країн законодавство США щодо іноземних інвестицій вважається м'яким. На приплив іноземного капіталу у 80-ті роки істотно вплинули результати перебудови системи загальноекономічного регулювання: відсутність обмежень на розмір експорту-імпорту; уведення нової податково-амортизаційної політики; зменшення прямого втручання держави у проблеми приватного бізнесу та створення сприятливих

умов для функціонування останнього тільки методами економічного регулювання системи господарювання.

Процес лібералізації американської економіки привернув увагу іноземних інвесторів високою ефективністю вкладання капіталу. Виняткову роль у залученні іноземних інвестицій у США відіграло підвищення ставок за позикою. Причиною припливу капіталу може бути також девальвація валюти. Так, унаслідок девальвації американського долара, західнонімецької марки, швейцарського франка та японської ієни іноземним компаніям стало вигідніше перенести виробництво у США.

З огляду на те що США залишилися великим експортером капіталу, уряд цієї країни вдався до певних обмежувальних заходів щодо його вивезення і створив систему заохочувальних важелів для використання капіталу переважно у вітчизняній економіці. У 90-х роках було схвалено закон, який надавав можливість банкам створювати міжнародні банківські відділення та здійснювати міжнародні операції з території США на тих самих умовах, що й їх філії за кордоном. Унаслідок цього США отримали додаткові джерела нагромадження капіталу. Високі рівні ставок за позикою разом з низькими показниками інфляції та сприятливими прогнозами підвищення цін зумовили значний приплив іноземних інвестицій в американську економіку. Скасування податків на дивіденди, що сплачуються іноземними власниками цінних паперів, сприяло розповсюдженню акцій серед іноземців. Згідно із законом про оподаткування у США гарантується відсутність будь-якої дискримінації, що зумовило створення більшістю іноземних інвесторів філій у цій країні.

Великий інтерес становить англійська система залучення іноземних інвестицій. Великобританія є лідером у Європі з імпорту капіталу. Сьогодні у країні функціонують дочірні компанії майже всіх 100 найбільших американських корпорацій, філій провідних європейських транснаціональних корпорацій, а також японські заводи з виробництва електронних товарів.

Великобританія практично захопила значну частку інвестицій, що надходять у Європу як із Заходу, так і зі Сходу. Тут сконцентровано понад 40 % усіх американських активів у країнах ЄС. Не менше половини японських вкладень в Європі так само припадає на Великобританію. Цьому найбільше сприяли такі фактори: ефективна структурна перебудова і поліпшення внутрішньоекономічної ситуації у країні; бажання іноземних фірм зайняти нові ринки збуту для своїх товарів; зменшення транспортних витрат; висока норма прибутку за рахунок порівняно низьких витрат на роботу силу (за рівнем заробітної плати Великобританія посідає 15-те місце серед розвинених країн світу).

У 70-ті роки Великобританія переживала труднощі в економіці у зв'язку з дефіцитом сировини, інфляцією, валютними потрясіннями. Тому іноземні інвестори не виявляли значної активності щодо вкладання своїх капіталів в економіку Великобританії. Економічний курс консервативного уряду змінив ситуацію на краще. Суть цього курсу полягала в посиленні ринкових тенденцій в економіці, переході від кейнсіанської теорії управління економікою до монетаризму. У 1979 р. було скасовано валютні та інші обмеження на діяльність приватних фірм, і це значною мірою сприяло руху капіталу. Політика "відчинених дверей" надала іноземним банкам практично вільний доступ на внутрішній ринок капіталу, і тепер понад 500 іноземних банків мають у Лондоні свої відділення.

На інтенсивність процесу залучення іноземних інвестицій впливає також існуюча у Великобританії система оподаткування. Відчутним інвестиційним стимулом є відсутність податків на капіталовкладення в обладнання та НДЦКР, а також їх зниження на 79 % на інвестиції в будівництво споруд.

У Великобританії існує система державної конкурсної допомоги для найважливіших інвестиційних проектів, вартість яких щонайменше 0,5 млн. фунтів стерлінгів. Максимальний розмір допомоги може становити половину вартості проекту. Можна також отримувати субсидії за "списком інноваційної допомоги", суть якої полягає в дотуванні НДДКР під час створення нових видів продукції та розробки технології виробництва у високотехнологічних галузях. Крім того, місцеві урядові органи можуть надати в сприятливих умовах кредити, які покривають до 90 %

вартості будівництва, а також знижку на вартість земельних ділянок. До того ж вони частково відшкодовують витрати, пов'язані з необхідністю переміщення кадрів.

Створення "нових зон підприємництва", "зон вільних портів", "нових міст" також сприяло залученню іноземного капіталу. Для подібних зон характерні пільгові режими оподаткування та можливість безмитного експорту виробленої продукції.

Починаючи з 50-х років привабливою для іноземних інвесторів стала ФРН, яка досягла високого рівня прибутковості вкладеного капіталу. Цьому сприяли такі основні фактори: зручне розміщення країни в центрі Європи; місткий внутрішній ринок; низький курс марки; експортна орієнтованість господарства країни. Але з кінця 70-х років ФРН почала втрачати пріоритети. Це сталося з різних причин, але основною з них була суперечність податкової системи. Збільшення ринкового простору внаслідок об'єднання Німеччини відкрило нові можливості експансії як для німецького, так і для іноземного капіталу. Іноземні компанії мали змогу брати участь у приватизації майна колишньої НДР. У перші місяці після об'єднання країни на східні землі припадало 95 % власного капіталу ФРН. Цьому сприяли запроваджені пільги, спрямовані на стимулювання виробничих інвестицій, заохочення малих і середніх фірм, розвиток пріоритетних напрямів в економіці. З'явилася можливість створення неоподаткованого резервного фонду, звільнення від податків ряду промислових підприємств, надання так званих інвестиційних надбавок, особливих ставок амортизації основного капіталу.

Важливу роль у залученні іноземного капіталу в Німеччину відіграє стабільність грошової одиниці, яка виявляється не тільки в низькому рівні інфляції (менш як 6 %), а й у перетворенні німецької марки на тверду міжнародну валюту. Економічна й політична стабільність, тверда грошова одиниця сприяли тому, що багато іноземних інвесторів почали вкладати свій капітал у довгострокові цінні папери.

Залученню іноземних інвестицій в економіку Франції сприяли роздержавлення власності, зростання валового прибутку господарюючих фірм, податкові та кредитні пільги, невисокий рівень процентної ставки за кредити тощо.[6]

Одним із чинників припливу іноземного капіталу у Францію була монетаристська політика уряду в 90-х роках, у якій важливу роль відіграло вигідне для країни регулювання процентної ставки. Одним з пріоритетних завдань уряду стало підтримання стабільного курсу франка щодо американського долара та німецької марки шляхом жорсткого контролю над інфляцією. Уряд Франції здійснює жорстку політику регулювання іноземних інвестицій у країні стосовно держав, які не є членами ЄС. Франція має розвинений фінансовий ринок, що за потужністю й активністю поступається тільки подібній інституції США та Великобританії. У цій країні існує ефективна система заохочення як власних, так і іноземних інвестицій, спрямованих на розвиток пріоритетних і провідних галузей промисловості. Щоб стимулювати будівництво промислових об'єктів, Колегія економічного та регіонального розвитку Франції надає інвесторам субсидії, обсяг яких досягає 25 % вартості всіх капіталовкладень у землю та обладнання, які скуповуються в перші три роки будівництва. Останніми роками широко використовуються довгострокові пільгові кредити під низькі проценти. У країні також існує преференційний податковий режим для підприємств, що працюють у так званих зонах підприємництва Франції. Компанії, де налічується щонайменше 10 працівників і які зареєстровані та здійснюють свою діяльність в одній із таких зон, звільняються від податку на прибуток у перші 10 років свого існування. Але компанія, яка одержала податкові пільги, втрачає право на інші державні субсидії.

Таким чином, серед першочергових заходів податкового регулювання в Україні неможливе без відповідного впорядкування податкової системи. Тому

вчасним буде негайне прийняття Податкового кодексу, основні положення якого відповідатимуть стратегічними завданнями податкової реформи:

- підвищення темпів економічного зростання;
- зміцнення позицій вітчизняного бізнесу в міжнародній конкурентній боротьбі за рахунок зменшення частки податків у витратах;
- створення сприятливих фіскальних умов для залучення прямих іноземних інвестицій, активізації інвестиційної діяльності всередині країни;
- скорочення витрат платників на нарахування і сплату податків та держави – на їх адміністрування;
- підвищення місця України у глобальному рейтингу простоти ведення бізнесу за показником "сплата податків";
- забезпечення раціонального використання природних ресурсів, зниження енерго- й ресурсомісткості виробництва; поліпшення екологічної ситуації; формування податкових стимулів, спрямованих на зниження рівня споживання алкогольних напоїв і тютюнових виробів;
- створення фіскальних умов для легалізації доходів та інші.[5]

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Ідеальна податкова система повинна мати декілька чітких економічних рис. Загалом ідеальна податкова система є економічно нейтральною: вона не створює ніяких спотворень, стимулів або перешкод для здійснення різних видів діяльності. Часом уряд використовує податкову систему щоб стимулювати економічне зростання чи перешкоджати використанню певних ресурсів.

Однак, ці функції не є основними функціями податкової системи і вони, за звичай, застосовуються тоді, коли потенціал інших методів повністю вичерпаний. Хоча уряд уже зробив ряд важливих і успішних кроків у реформуванні податкової системи, вона все ще залишається обтяжливою, несправедливою та дорогою для утримання. Крім цього, податкова система України виконує низку функцій, які не є звичними для податкової системи будь-якої розвиненої країни. Зокрема, можна спостерігати такі дві виразні риси – карну та, так звану, стимулюючу.

Слід наголосити, що реформування податкової системи неможливе без від відповідних змін бюджетної політики з метою збалансування дохідної та видаткової частин зведеного бюджету та соціальних фондів. Значні перші кроки у стабільності бюджетно-податкової політики зроблені. Так прийнята нова редакція Бюджетного кодексу України (від 08.07.2010 р.), розроблено Коментар до Бюджетного кодексу України та активне йде обговорення проекту Податкового кодексу України.

Список використаної літератури:

1. *Панченко В.І.* Податкова політика як засіб впливу на фінансово-економічні процеси в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 9(63). – С. 94-100.
2. *Піхоцький В.Ф.* Ефективність бюджетної політики як інструмент соціально-економічного розвитку України // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 30-37.
3. Про основні напрями бюджетної політики на 2011 рік. // Постанова Верховної Ради України від 04.06.2010. Ефективний ресурс <http://zaron.rada.gov.ua>.
4. *Філюк Г.М.* Вплив бюджетно-податкової політики на трансформацію ринкових структур в Україні // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 56-65
5. *Ярошенко Ф.О.* Реформування податкової системи України в контексті прийняття Податкового Кодексу // Фінанси України. – 2010. – № 7. – С. 3-21
6. Офіційний сайт Комісії з економіки та фінансів Європейського Союзу. – http://ec.europa.eu/economy_finance/index_en.htm

СЕРГІЄНКО Людмила Костянтинівна – аспірант другого року навчання Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі